

עולא אמר: יכדם צפור חיה. איבעיא להו: חיה - לאפוקי שחוט, או דלמא לאפוקי כחוש? תיקו.

זעירי אמר רבי חנינא: כדם מאכולת של ראש. מיתיבי: הרגה מאכולת - הרי זה תולה בה, מאי לאו - דכוליה גופה! לא, דראשה .

אמי ורדינאה א"ר אבהו: יכדם אצבע קטנה של יד, שנגפה וחייתה וחזרה ונגפה, ולא של כל אדם אלא של בחור שלא נשא אשה, ועד כמה - עד בן עשרים. מיתיבי: תולה בבנה ובבעלה, בשלמא בבנה - משכחת לה, אלא בעלה - היכי משכחת לה? ('שלא נשא) אמר ר"נ בר יצחק: כגון שנכנסה לחופה ולא נבעלה.

ר"נ אמר: יכדם הקזה. מיתיבי: מעשה ותלה ר"מ בקילור, ורבי תלה בשרף שקמה ואף על גב דלא הוי סומק כולי האי וקשיא לטלטו מאי לאו - אאדום? לא, אשאר דמים. אמימר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי קמיה אומנא, שקלי ליה קרנא קמייתא לאמימר, חזייה, אמר להו: אדום דתנן - כי האי. שקלי ליה אחריתי, אמר להו: אשתני. אמר רב אשי: כגון אנא דלא ידענא בין האי להאי - לא מבעי לי למחזי דמא.

6. חידושי הרמב"ן מסכת נדה דף יט עמוד ב

לשמואל דאמר כדם שור שחוט ולעולא דאמר של צפור חיה ולרב נחמן דאמר של הקזה לא קשיא הא דתנן הרגה מאכולת תולה בה ותולה בבנה ובבעלה דאיכא למימר חד שיעורא הוא, אלא לזעירי בלחוד דפריש הוא דמקשינן מינה, הילכך אית לן לפרושי דכולהו לא פליגי אלא מר בקי בהאי חזותא ומר בקי באידך ודכולהו ודברייתא נמי חד הוא כדאמרן.

מראה ה'ירוק'

7. נדה יט, ב

הירוק עקביא בן מהללאל מטמא. ולית ליה לעקביא דמיה דמיה הרי כאן ארבעה? אב"א: לית ליה, ואב"א: אית ליה, מי לא א"ר חנינא שחור - אדום הוא אלא שלקה, הכא נמי - מלקא הוא דלקי. וחכמים מטהרין. היינו ת"ק! איכא בינייהו תלת (שלת"ק הוא ספק ולחכמים טהור).

8. תוספי הרא"ש

הירוק עקביא בן מהללאל מטמא מכאן משמע דסתם ירוק הוא צבע הדומה לחלמון של ביצה או לזהב שנוטה למראה אדומות וכן משמע באלו טרפות גבי מראות הריאה דקאמר ככשותא וכמוריקה וכביצה טריפה אלא ירוקה דכשרה היכי דמי ככרתי ובפ' לולב נמי אמרינן ירוק ככרתי מכלל דסתם ירוק לא הוי ככרתי ואמרי בב"ר גבי 'וירק את חניכיו' שהוריקן בזהב וכה"א 'ואברותיה בירקרק חרוץ' אלמא סתם ירוק הוא צבע הנוטה לאדמימות כזהב.

9. תהלים פרק סח פסוק יד

אם תִּשְׁכַּח בֵּין שְׁפָתַי כִּי יִזְכֶּה נְפִישׁ בְּכֶסֶף וְאֶבְרֹתַי בִּירְקָרְק חָרוֹץ:

רש"י: בירקרק חרוץ - פתר דונש בן לברט החרוץ הוא זהב ולכך נתנו המשורר אצל הכסף וירקרק החרוץ הוא הזהב אשר יובא מארץ החוילה ומארץ כוש זהב טוב מאד מאד לא הוא ירוק ולא

מראות הדמים האוסרים והמותרים

מקור הדין

1. נדה יט, א

מתני'. חמשה דמים טמאים באשה: האדום, והשחור, וכקרן כרכום, וכמימי אדמה, וכמזוג. בש"א: אף כמימי תלתן, וכמימי בשר צלי, וב"ה מטהרים.

הירוק, עקביא בן מהללאל מטמא, וחכמים מטהרין. אמר רבי מאיר: אם אינו מטמא משום כתם - מטמא משום משקה. רבי יוסי אומר: לא כך ולא כך .

איזהו אדום? - כדם המכה. שחור - כחרת, עמוק מכן - טמא, דיהה מכן - טהור . וכקרן כרכום - כברור שבו, וכמימי אדמה - מבקעת בית כרם ומיצף מים, וכמזוג שני חלקים מים ואחד יין, מן היין השרוני.

עמוק ודיהה

2. רש"י מסכת נדה דף יט עמוד א

עמוק מכן - שעמוק במראה שחורית כלומר שחור יותר מחרת טמא.

דיהה - פלד"ש שנדחית מראיתו.

3. חידושי הרמב"ן מסכת נדה דף יט עמוד א

הא דתנן עמוק מכן טמא דיהה מכן טהור. פרש"י ז"ל עמוק יותר שחור מחרת, דיהה שנדחית מראיתו ואינו שחור כל כך, ושמעתי שה"ר שמואל ז"ל פירש בהיפך עמוק שאינו שחור כל כך דיהה שהוא שחור יותר מכן, והכניסו במחלוקת הזה מה שאמרו בענין נגעים בהרת עמוקה כמראה חמה עמוקה מן הצל אלמא לובן הוא העמוק, ועוד מזה מה שאמרו (כ' א') כזית וכזפת וכעורב טהור וזהו דיהה וכדיו וכענבה טמא וזהו עמוק, והוא ז"ל שיער בדעתו שהעורב שחור יותר מן הענבה, ועוד שהדיו שהוא עמוק זהו הדיו עצמו והשחור השנוי במשנתנו הוא חריתותא דדיותא והוא שחור יותר מן הדיו עצמו, וכל אלו דברים בטלין הם שהמראה החזק באותו גוון הוא נקרא עמוק בכל הגוונים והחלוש באותו צבע הוא הדיהה ממנו.

4. תוספי הרא"ש נדה כ, א ד"ה שחור

ור"ח פירש עמוק מכאן לבן ממנו מעט ודיהה מיכן מה שהוא לבן יותר

גוון האדום

5. נדה יט, ב

איזהו אדום - כדם המכה. מאי כדם המכה? אמר רב יהודה אמר שמואל: 'כדם שור שחוט. ולימא כדם שחיטה! אי אמר כדם שחיטה - הוה אמינא ככולה שחיטה, קמ"ל - כדם המכה - כתחילת הכאה של סכין.

פסק השו"ע

הוא אדום ולכך קראו ירקרק כמו (ויקרא י"ג) לכן אדמדם שאינו לא לכן ולא אדום לכך נכפל ירקרק אדמדם:

10. חידושי הרמב"ן מסכת נדה דף יט עמוד א

הא דאמרינן איכא בניייהו לתלות. דתנא קמא דתני חמשה דמים טמאים והשאר יש מהם ספק כגון ירוק ומימי תלתן ומימי בשר צלי, נראה היה לפסוק כדברי תנא קמא דהוא סתם משנה ולא כדברי בית הלל וחכמים דהיינו רב יוסי, אלא שיש לסמוך הלכה כר' יוסי מפני ששנו אותה בלשון חכמים, ואף על פי שפירשו דמאן חכמים ר' יוסי לכך שנו אותה תחלה כן לומר שהיא הלכה וחזרו והזכירו דבר בשם אומריו להביא גאולה לעולם, ועוד יש לי סמך וראיה לדבר מפני שהיא שנויה בבחירתא דם הירוק עקביא בן מהללאל מטמא וחכמים מטהרין וכיון ששנו שם דברי רבי יוסי בלשון חכמים ולא שנו שתולין ש"מ שהלכה כרבי יוסי כדאמר בעלמא (ברכות כ"ז א) הלכתא כר' יהודה הואיל ותנן בבחירתא כוותיה, והתם משמע דעקביא גופיה הדר ביה דתנן ובשעת מיתתו אמר לבנו חזור בך בד' דברים שהייתי אומר א"ל ואתה למה לא חזרת בך וכו' מתני', ומדלא קתני התם בפלוגתא אלא סבריה דר' יוסי דהיינו וחכמים מטהרין והדר ביה אלמא לסבריה דר' יוסי הדר ביה עקביא לטהר לגמרי.

11. בית הבחירה (מאירי) מסכת נדה דף יט עמוד א

ומ"מ לדעתו זו ודאי טמאה שהרי לענין ריאה ירוקה כחלמון ביצה וכמוריקה של כרכום טרפה ירוקה ככרתי כשרה אלמא מין זה של ירוקות הנקרא גירוק בכלל צבע הכרכום הוא והרי פירשנו שכל כקרון כרכום טמאה ואין לך בו אלא שתאמר שקרן הכרכום נוטה לאדמימות יותר מן הכרכום הבינוני ואם כך אתה אומר פירצה דחוקה היא ואין לכנס בה בזמן שנתמעט הבקיאיות ועקביא שהיה מטמא בירוק ככרתי היה מטמא ואף על פי שאין לירוק שום שיכות עם מראה דמים לא מטעם זה אלא שהיה סבור שאדום היה ולקה מעט וזהו ירוקותו וכדאיתא בגמרא ומתוך כך איני מכשיר בזו אלא הירוק הגמור הדומה לכרתי

12. חידושי הריטב"א מסכת נדה דף יט עמוד א

אבל בירוק ככרתי טהור הוא לדברי הכל, ואף בירוק זה מצאנו בעדיות (פ"ה מ"ז) שהוא אחד מארבעה דברים שחזרו בו עקביא בסוף ימיו ולא לתלות חזר בו אלא לטהר לגמרי כדברי ר' יוסי, דהא לא קתני התם בפלוגתא אלא לר' יוסי, והכי סוגיין בפרק המפלת (לקמן כ"א ב) כר' יוסי, מעתה אף בזמן הזה שאין אנו רואין דם, כל שהוא לבן או ירוק ככרתי טהור הוא ואין חוששין לו, וכן הסכימו רבותינו ז"ל כולם.

13. שולחן ערוך יורה דעה הלכות נדה סימן קפח סעיף א

כל מראה אדום, בין אם היא כהה הרבה, או עמוק, טמאים. וכן כל מראה שחור. ואין טהור אלא מראה לבן וכן מראה ירוק, אפילו כמראה השעווה או הזהב, וכ"ש הירוק ככרתי או כעשבים. (מרדכי.) (וכן מראה שקורין בל"א בל"א בכלל ירוק הוא), ואפילו יש בו סמיכות דם והוא עב הרבה.

14. ש"ל"ה שער האותיות אות הקו"ף - קדושת הזווג

שסו. בענין המראות, נתבאר ב[שולחן ערוך] (יורה דעה) סימן קפ"ח (סעיף א'), דמראה לבן טהור, וכן מראה ירוק, אפילו כמראה השעווה או הזהב, וכל שכן הירוק ככרתי או כעשבים. והגאון רש"ל (בהגהות טור יו"ד שם) כתב, בירוק צריך עיון, כי מהר"ם מינץ כתב בתשובותיו בשם הגדולים, דאסרינן גם בירוק, עכ"ל. על כן אין להקל במהירות אם הוא כמראה השעווה, ומכל שכן כמראה הזהב, אלא אם יש גם כן צדדים אחרים וסברות מוכיחות שאינו נדות.

ואם מצאה מראה הירוק הזה על ידי הרגשה, נראה לי להחמיר. ואם בלא הרגשה מצאה כתם, בזה יש להקל. ואם בקנוח ממנה בלא הרגשה קנחה מראה זו, אזי יש לצדד כך וכך, והכל לפי ראות העינין.

15. שו"ת זבחי צדק חלק יורה דעה סימן יג

תשובה. דבר זה לכאורה פשוט הוא כביעתא בכותחא דכ"כ מרן ז"ל בש"ע י"ד סי' קפח סעי' א דכל מראה ירוק טהור אפי' כמראה השעווה או הזהב וכו' ע"ש וכתב הש"ך שם סק"ט משם הפוסקים דה"ה מראה אתרוג או חלמון ביצה עי"ש וכ"כ הגאון תורת השלמים שם סק"ד וכ"כ הגאון בל"י שם סק"ג עי"ש וכ"כ הגאון חו"ד בסק"ד ואם כן כיון דכל אלו הפוסקים התירו ודאי דאשה זו טהורה היא. אכן מה שעומד לנגדנו הוא מ"ש החסיד רבינו השל"ה וא"כ אנו מיראי הוראה אנו היאך נתיר הפך הגאון רש"ל ומהר"ם מינץ ורבינו השל"ה דחש לסברתייהו.

ואולם עכ"פ אשה זו טהורה חזא דהגאון סדרי טהרה שם בסק"ב הביא דברי השל"ה אלו וכתב עליו וז"ל והאחרונים השמיטו זה אלמא דלא ס"ל הכי ומ"מ בעל נפש יחמיר לעצמו לפי ראות העינין עכ"ל וכ"כ שם הר"ר עז"ל סק"א שהעתיק דברי הגאון סד"ט עי"ש וא"כ כיון דהאחרונים לא ס"ל הכי יש להקל.

16. שיעורי שבט הלוי קפ"ה א אות ה

ואפילו צהוב הנוטה לזהב טהור דבגע"ל עצמו יש מראות שונות והרגילות הן ג' יש גע"ל שאינו נוטה לא לגרי"ן ולא לאדום יש הנוטה לגרי"ן ונקרא גרין גע"ל ויש הנוטה לאדום כזהב וגם בזה יש כמה מיני זהב כדאיתא ביומא מד שבעה זהבים הם ואעפ"כ טהור ויש צבע זהב שהוא אדום.

17. יומא מד, ב

בכל יום היה זהבה ירוק. אמר רב חסדא: שבעה זהבים הן: זהב, וזהב טוב, וזהב אופיר, וזהב מופז, וזהב שחוט, וזהב סגור, וזהב

וגם לא ארגישה, דלפעמים כה"ג בא מלכלוך וזהמות בית החיצון הואיל ומראה טהור בודאי כגון לובן יש לטהר.

22. **ש"ך על שולחן ערוך יו"ד סימן קפח סעיף א**

ב לבן. ואפילו אינו לבן לגמרי אלא כמראה בגד לבן שנפל עליו אבק שהוכה לבנוניתו טהורה ודלא כת"ה בסימן רמ"ו שמגמגם בזה וכל מי ששמעתי וראיתי נהגו להתיר להדיא בלי שום גמגום כלל, ב"י ומביאו ד"מ ועב"ח:

23. **שיירי טהרה סימן קצא תשובה ב**

הנה אשיבנו בקצרה כי היטב אשר דיבר להקל בזה, כי אם אמנם ראה קצת מחמירין אף באינו שחור כדיו מ"מ ודאי מראה גרא אינו בכלל שחור כלל ואין להחמיר בזה חומרות יתירות.

וגם המחמירין נראה דלא החמירו אלא במצאה כן בבדיקה ולא בכתם.

24. **דרכי תשובה קפח ו**

ותמהני מאוד על דבריו ז"ל, דהא מפורש בשמלה חדשה¹⁰ סימן ל"ח ס"ק י"א 'דבמראה גרוי"א יש לאסור בריאה, ושם בריאה כשר דיהיה לכולי עלמא מכל שכן בזה, דאין מפורש דדיהיה כשר, ולדעות האוסרים, זה אסור בודאי, על כן דבריו נסתרו במחילת כבוד תורתו הרמה על פי דברי השמלה חדשה הנזכר...

וכיון שנודע לבקיאים וחכמי הטבע דמראה גרוי"א נחשבה כמעורב מראה שחור עם מראה לבן לבן כמעורב מראה שחור עם מראה נחשבה וכאשר נראה בחוש ואם כן כיון דמראה שחור היא טמאה על כן לא קשה לפי דברינו למה לא מנה בש"ס בה מיני דמים טמאים גם מראה גרוי"א כמו שהקשה הרב הגאון הנזכר דהוא זה בכלל מראה שחור ואנו אין בקיאים.

25. **שיעורי שבט הלוי עמ' צ"ד על ש"ך ס"ק ב**

והתבואות שור נוטה להחמיר (באפור) ובדרכ"ת הבין טעם החומרא באפור דכיון דשחור אסור בנדה ובטריפות ולענין ריאה גם דיהיה דשחור אסור ואפור הוא דיהיה של שחור וה"ה גבי נדה וסמך עמש"כ התבו"ש שם סק"ז דאם מחמירים בריאה בדיהיה דשחור כ"ש בנדה דהוא איסור כרת. ותימה דבתבו"ש עצמו כתב דהא דדיהיה משחור אסור היינו רק אם הוא באמת שחור כגון כשיעמידו המראה נגד זפת ויהיה כמוהו אבל אם יהיה מעט פחות טהור ורק שאסור גם אם אינו כדיו אלא כל שחור. והא דהתבו"ש אסר אפור בריאה אינו משום שבא משחור אלא דבמראות הריאה יש עשרות מראות שאסורות ואפור הוא מן המראות שאין ברור אם הוא מהטריפות אך אינו ענין לנדה שיש בה מראות רבים טהורים שבטריפות אסורין כגון גע"ל וא"כ אין מקום לאסור באפור וכמובא בדרכ"ת בשם מהרש"ק בשו"ת שיירי טהרה סקצ"א תשובה ב' שטיהר.¹¹

פרוים. זהב וזהב טוב - דכתיב וזהב הארץ הוא טוב, זהב אופיר - דאתי מאופיר, זהב מופז - שדומה לפז מלכיז כמגלית, זהב שחוט - שנשטה כחוט מפני שא"ל רך, זהב סגור - בשעה שנפתח כל החנויות נסגרות שאין מכל לזכר אחר מפני זה, זהב פרוים - שדומה לדם הפרים. רב אשי אמר: חמשה הן, וכל חד וחד אית ביה זהב וזהב טוב. תניא נמי הכי דעל עס שדומה לדם הפרים נקאל זהב פרוים, נדנכי הימים (ג:): בכל יום היה זהבה ירוק והיום אדום, והיינו זהב פרוים שדומה לדם הפרים.

18. **שיעורי שבט הלוי קפח א אות ט בסופו**

אמנם למעשה אין אחר השו"ע כלום וכן המסורת לטהר והעידו בפראג שכל הגדולים שם טהרו ללא פוצה פה ואעפ"כ כתבו להחמיר בצהוב הנוטה לזהב אבהפסק טהרה כשלה"ק. ובנשים שאין רגילות במראה צהוב רק הירוק המצוי יש מקום להחמיר כשנוטה לזהב אבל בנשים שרגילות בזה ואם נחמיר להם לא יוכלו להטהר אין חייבים להחמיר ואם מחמירים יאמרו דהוא בלי נדר דאף דאין להחמיר נגד השו"ע אבל יש גדולים שכתבו להחמיר ומ"מ גם החכ"א לא החמיר אלא בהפסק טהרה ולא בבדיקות וגם אין כ"כ מקום להחמיר שמוך דחוק כיון שבו מצטברת ליחה כיון ששוהה בפנים. ומי שעדיין צ"ל קיימו פו"ר אפשר דאין להחמיר כלל ויעשו שאלת חכם. ועדיין צ"ע ההכרעה בזה.

19. **טהרת הבית חלק א סוף עמ' שח**

וכן נראה לי עיקר שאף בהפסק טהרה אין להחמיר במראה געל שהוא כמראה הזהב והשעווה או כמראה האתרוג וחלמון הביצה וכדברי המהרש"ם והחמדת משה (שהרי לאו מן דם הוא כלל) וכ"ש לדין דאזלינן בתר הוראות מרן.

מראה אפור

20. **נדה כ, א**

אמר עולא: כולן - עמוק מכן - טמא, דיהיה מכן - טהור, כשחור. ואלא מאי שנא שחור - דנקט? סד"א: הואיל ואמר רבי חנינא שחור - אדום הוא, אלא שלקה, הילכך - אפילו דיהיה מכן נמי ליטמא, קמשמע לן.

אפי' דייה מכן ליטמא - דהאי אדום טהור וע"י לקותא טהור. קא משמע לן - לאין לך דם אדום המשחיר על ידי לקותא לסיבות דייה.

21. **תרומת הדשן סימן רמו**

שאלה: אשה שהרגישה בעצמה שנפתח מקורה להוציא דם, והלכה ובדקה את עצמה מיד ומצאתה על העד לחלוחית לבן ולא לבן לגמרי אלא כמראית בגד לבן שנפל עליו אבק שהוכה לבנוניתו יש לטהר האשה או לאו?

תשובה: יראה דצריך להתיישב בדבר, דסמ"ק כתב בדורות הראשונים לא היו מטמאין רק חמשה דמים, אבל בדורות האחרונים שנמתעטו הלבבות טמא אף מראות אחרים ע"כ.

אמנם ירא אנכי להקל אם נמצא על העד ליחלוחית דסמ"ק ושיש בו משוש קצת, אף על גב דלובן הוא מפני הטועים שאינם יודעים להפליא בין דם לדם, אבל אם אינו אלא מראה וכמו צבע בעלמא

עכ"ל ולפע"ד לא נהירא דהא עינינו הרואות דמראה בריון הוא מהול מאדום ושחור וא"כ מסתבר לומר דאדום הוא אלא שלקה.

מראה חום

26. שו"ת שאילת יעבץ חלק א סימן מד

מראה דם הנוטה לצבע בריון /חום/ בל"א שהוא כעין קליפת הערמונים וכמשקה הקאוי /הקפה/ לא נתבאר בש"ע ובאחרונים אם הוא ממראות דמים טמאים. ונ"ל להקל בו. דודאי עדיף ממימי בשר צלי. דידוע שיש בו אדמיות וכמ"ש גם הפוסקים. ואפ"ה מטהרי ליה ב"ה וקיי"ל כוותיהו. ואף על גב דאנן מחמירין ביה. היא גופה חומרא גדולה, דהא שפיר בקיאין בגוויה, אלא משום דלא ליתי לאחלופי. כיון דאית ביה נטייה לאודם. משא"כ במראה בריון הנז'. שאין לו נטייה לאדמומית אלא לשחרות. וכבר שנינו משנה שלמה בשחור עצמו דיהה מכן טהור. ולית בה ספקא ולא חומרא מדינא דגמרא, כמו בשאר מראות שנחלקו בהן בדיהה. וכ"ש בירוק בריון שהרי אינו שחור ולא אפ"י דיהה דדיהה שלו. אלא שעמוק שלו נוטה קצת לשחרות הדיהה. ועוד ק"ו מירוק דמקילין ביה טובא. ואפ"י במראה הזהב. שהרי יש בו ודאי נטייה חזקה אל האודם. וכן כתבו התוס'. ויש ממנו שהוא אדום כדם. וכמ"ש רז"ל זהב פרויים שדומה לדם הפרים. וגם הנמצא אצלינו כשהוא יוצא מיד הצורף מבי סילקי, קרוב מאד לגוון אדום ממש. ואפ"ה סמכין להתירו כשאין לו נטייה לאדום, כ"ש בירוק בריון שהוא רחוק מאד מן האודם. ואף על פי שיהא עמוק הרבה. אינו אלא כדיהה דשחור. שהוא טהור בלי ספק, ולכן אין להחמיר כלל בבריון הנז', ובכתם פשיטא דלית דחש ליה. כך נלע"ד והשי"ת בחסדו יצילנו משגיאות יעב"ץ ס"ט.

27. צ"ח השולחן יורה דעה סימן קפח

כוונתו כן הוא דהנה במשנה שנינו שחור כחרת ואמרו בגמ' [כ' א] כזית וכזפת וכעורב טהור ע"ש ואף על גב דשחרות גמור יש בהם, מ"מ אינם כחרת. והנה בזה וודאי אין אנו בקיאים עכשיו וזהו כוונת הטור והש"ע. אבל הנוטה לצבע בריון דאין זה ממינם כלל ורק נוטה מעט לשחרות פשיטא שאין לנו להחמיר בחנם. וכוונת המצא כתוב כן הוא וכבר שנינו דיהה מאן טהור כלומר דרק דיהה מחרת טהור מדינא אפילו הוא כזית וכזפת וכעורב ונהי דבזה יש להחמיר עכשיו מ"מ בצבע בריון חלילה להחמיר [כנ"ל ובזה אתי שפיר כל מה שדקדקו בזה וכן יש להורות]

28. בית מאיר יורה דעה סימן קפח

[ש"ך ס"ק ב] ואפילו וכו' שנפל עליו אבק. נ"ב דמראה כזה אינו כלל מצד שחרורית וטפי ראוי לחשבו ממראה לבן ואין שחרורית כזה בא ממראה אדמומית דנימא אדום הוא אלא שלקה עכ"ל. ומזה משמע ברור דלא כמו שהעתיק בס"ט בשם מ"כ קולא גדולה במראה שחור ע"ש. וזה נמי לשון בעל הנפש שער הפרישה הלכך כל מראה שחור טמא לפי שאין אנו בקיאים בין שחור לדיהא ממנו עכ"ל. ובזה הברור דכל מראה בראהן טמא דתמיד או דנוטה למראה אדום או למראה שחור:

29. להם ושמלה קפ"ח שמלה ס"ק ב

ב כל מראה שחור כתב הס"ט וז"ל מ"כ דם הנוטה לצבע בריון שהוא כעין קליפות ערמונים וכעין המשקה קאפ"ע שהוא טהור וכו'

30. טהרת הבית עמ' שיד

ולפע"ד אין להחמיר אלא אם ראתה מראה חום הדומה לצבע הקפה על ידי הרגשה אבל בבדיקת עד יש להקל כיון שאינו טמא בודאי מן התורה אלא משום ספק, וכמו שביארנו במקומו. וכ"ש בכתמים שיש להקל. ואם הוא חום בהיר ונוטה למראה הזהב יש להקל לגמרי אפילו בראותה ע"י הרגשה. וכן אם נוטה לשחרות יותר ואין בו אדמומית כלל, יש לטהר לגמרי אפילו בראותה ע"י הרגשה, וכן יש להקל באלה האחרונים גם בהפסק בטהרה, ואין צריך לומר בכתמים. והנלע"ד כתבתי.

31. שיעורי שבט הלוי עמוד צה

ולהלכה יש להחמיר בבריון... ורוב מורי ההוראה החמירו וכן נראה מהנסיון שאין להקל במראה גמור של חום כי אפילו דם אדום ממש לאחר זמן נהיה כעין חום שהמקילים היו מטהרים דמזג האויר וחום וקור משנים את הצבע לפעמים אפילו לחום בהיר יותר מכערמונים ולכן בפרט בחום יש לנהוג לשאול אם כך היה בשעת יציאה או יותר חזק כיון שמצוי באופן הנ"ל שאדום משתנה ויש להחמיר בזה במראה או בעד הבדוק.

אבל כתם טהור. דאף הראש אפרים שם שפקפק על הסד"ט מסיק דבכתם אפשר לסמוך עליו להקל ורק הבית שלמה מחמיר גם בכתם ולכן יש להקל בכתם אם היה בודאי בלי הרגשה

אמנם יש נשים שראות תמיד מראה חום והוי מקום עיגון ואצלם יש להקל לפסוק כדעת המקילים גם בבדיקה שלא תאסר לעולם וגם דאמנם מוכח שאינו דם שהרי א"א לומר שתמיד רואה דם ומ"מ רק אחרי הבירור הנ"ל אם כך היה בשעת יציאה.

ובדומה לבורדו ודאי יש להחמיר גם למקילים כיון שנוטה מאד לאדום ובכתם אפשר דיש להקל לפי הענין

והדומה לקאו"י דהיינו כמראה הקפה בלי חלב אם הוא חזק יש להחמיר ואם הוא בהיר הנטייה יותר להקל אך צריך הבחנת חכם ויש גוונים רבים בחום. ובהפסק טהרה מחמירים גם בחום בהיר כמו שיש מחמירים בצהוב הנוטה לזהב ולמעשה אין מקילים בחום אלא בבחיר מאד שדומה יותר לצהוב.